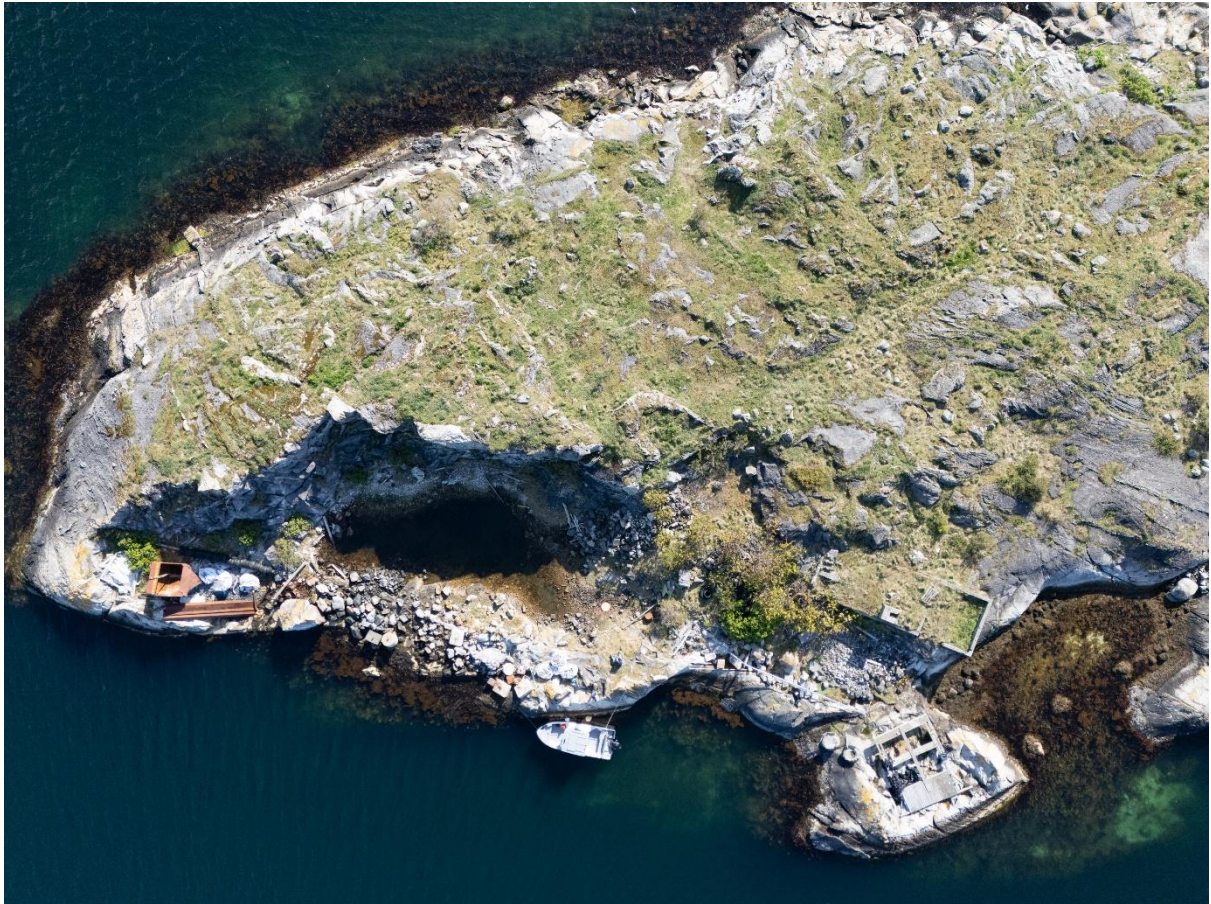

Naturmangfoldrapport

Flade Rivingen

Kunnskapsgrunnlag til detaljregulering

Dato:

30.10.2025

Versjon:

02

Kortnavn:	Flade Rivingen - Naturmangfold
Tema:	Faggrunnlag for naturmangfold i forbindelse med områderegulering.
Oppdragsgiver:	Gilje Byggrådgivning AS / Trollvegg Arkitekter AS
Kontakt hos oppdragsgiver:	Simon Stulien / Hans Petter Gilje
Utarbeidet av:	Thor Inge Vollan (Abiona AS) Tore Ruud (Agder Rådgivning AS)
Planområdets lokalisering:	Grimstad kommune
Dato:	30.10.2025
Versjon:	02

Sammendrag

Denne rapporten er bestilt av Trollvegg Arkitekter AS / Gilje Byggrådgivning AS i forbindelse med detaljreguleringen for øya Flade Rivingen i Groosefjorden. Planområdet for prosjektet (heretter bare omtalt som «planområdet») omfatter hovedsakelig bryggeanlegg og bebyggelse med næringsformål (fiskeri). Øya har tidligere vært brukt til uttak av kalkstein, og det har også vært brukt til aktiviteter som beite, lagring og fiskeri. Den kommende reguleringen vil legge til rette for arealendringer innen formålene annen næring, småbåtanlegg i sjø og vassdrag, friområde, naturområde og farled.

Innen planområdet er det kartlagt naturmangfold på nytt etter Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging (NiN) og påvist en ny lokalitet med den semi-naturlige naturtypen «Naturbeitemark» av svært høy kvalitet.

Rødlistede arter er kartfestet i flere omganger i tidligere undersøkelser. Grunnet høyt kalkinnhold i berggrunnen, kombinert med moderat beiting og lite ferdsel, finner vi en mengde sjeldne og uvanlige arter av både karplante, sopp og moser. Sørøstre deler av øya er identifisert som hekke- og reirområde for rødlistede fuglearter.

Delen som tidligere er brukt som massetak med anlegg tilknyttet, skiller seg veldig fra resten av øya i naturverdi. Denne delen er ikke omfattet av naturtypelokaliteten, og har en lav verdi som habitat. Østre del av øya har derimot en viktig funksjon både som en truet naturtype og som hekkeområde. Denne delen av øya bør ikke utsettes for tilrettelagt menneskelig ferdsel i de månedene fuglene er sårbare, men kan skjøttes ved beite av sau i deler av året, og det vil heller ikke være problematisk med sporadisk ferdsel eller byggearbeider på vestsiden av øya. Et lavt beitetrykk kan være fordelaktig for å opprettholde naturtypens kvalitet og unngå gjengroing, men det bør ikke være beitedyr på øya i deler av fuglenes hekketid for å unngå skade på egg i reir.

- **Beite bør gjøres med liten belastning og etter 30.juni. Menneskelig ferdsel bør begrenses til kanalisert ferdsel til fots, og da utenfor skiltede områder hvor sjøfugl hekker. Øya er ikke et sjøfuglreservat med ferdselsrestriksjoner.**
- **Det anbefales ikke spesielle tiltak i forbindelse med de fremmede marine organismene pollpryd og japansk drivtang, da disse er veltablerte, strømspredde og tilstede i tilnærmet alle passende sjøområder i regionen siden 1990-tallet.**
- **Øya dekkes i stor grad av den truede og sårbare naturtypen «Naturbeitemark», en underkategori av «Semi-naturlig eng». Disse har oppstått ved beite av varierende intensitet, og kjennetegnes ved forekomst av spesielle arter i Miljødirektoratets instruks for naturkartlegging.**

Innhold

Sammendrag.....	3
Innledning.....	5
Metodikk.....	5
Influensområde.....	5
Naturtyper.....	5
Tidligere kartlegginger	5
Nye kartlegginger	7
Verneområder	8
Arter.....	8
Rødlistede arter	8
Fugl.....	9
Marine alger og gytefelt for torsk.....	10
Spesifikt om den fremmede algearten japansk drivtang	10
Groosefjordens tilstand og funksjon som gyte-/oppvekstområde.....	11
Tiltaksbeskrivelse og forholdet til naturmangfold	11
Planens virkning på naturmangfold	12
Referanser	14

Innledning

Denne rapporten og tilhørende digitaliserte registreringer er gjennomført for å bedre og oppdatere kunnskapsgrunnlaget om landbasert naturmangfold i tråd med innspill til høringen av planprogrammet.

Det er gjort en gjennomgang av eksisterende data, og supplert med nye undersøkelser av naturmangfold i mai 2025. Naturtyper på land er kartlagt på nytt etter gjeldende instruks fra Miljødirektoratet [1], og det er gjort artsregistreringer som er lagt offentlig tilgjengelig i Artskart [2].

Metodikk

For denne rapporten er det gjort feltundersøkelser for å påvise arter, naturtyper og økologiske funksjonsområder for arter. Målet for undersøkelsene har vært å kunne supplere og oppdatere kunnskap slik det er gitt føringer for i Miljødirektoratets veileder for konsekvensutredninger M-1941.

Undersøkelsene er utført av senior miljørådgivere Tore Ruud og Thor Inge Vollan, som har lang erfaring med lignende prosjekter.

Influensområde

Det anbefales å inkludere minst hele planområdet som influensområde for naturmangfold på land, samt å gjøre vurderinger for påvirkning som strekker seg utover dette for arter som kan tenkes å påvirkes av anleggsaktivitet. Dette kan eksempelvis være dyr som har som har trekkruiter eller hekkeplasser i nærliggende habitater.

Naturtyper

Tidligere kartlegginger

Det er fra før kartlagt én naturtypelokalitet på land (Tabell 1), en 8 dekar stor lokalitet av *rikt strandberg*. Lokaliteten er kartlagt i 2001 av NINA, og er kartlagt etter den nå utgåtte DN13-metodikken. Det ble funnet flere arter av beitemarksopp som er avhengig av moderat beitetrykk for å ha optimale forhold. Alle disse har gått ut av rødlista siden kartleggingen, og er nå regnet som livskraftige. Den marine floraen regnes også som normal for regionen.

Tabell 1 - Oversikt over eksisterende naturtyper på land i planområdet.

Naturtype	Areal	Verdi	Kartlagt dato	Naturbase-ID
Rikt strandberg	7 600 m ²	Viktig (B)	06.09.2001	BN00066716

Flade Rivingen

ID BN00066716

Naturtype Rikt strandberg

Utforming Sørlig

Verdi Viktig

Utvalgt naturtype -

Registreringsdato 06.09.2001

Hevdstatus -

Forvaltningsplan Nei

Forvaltningsavtale Nei

Forvaltningsavtale
Inngått -

Forvaltningsavtale
utløst -

Figur 1 - Utdrag fra faktaarket til DN13-lokaliteten.

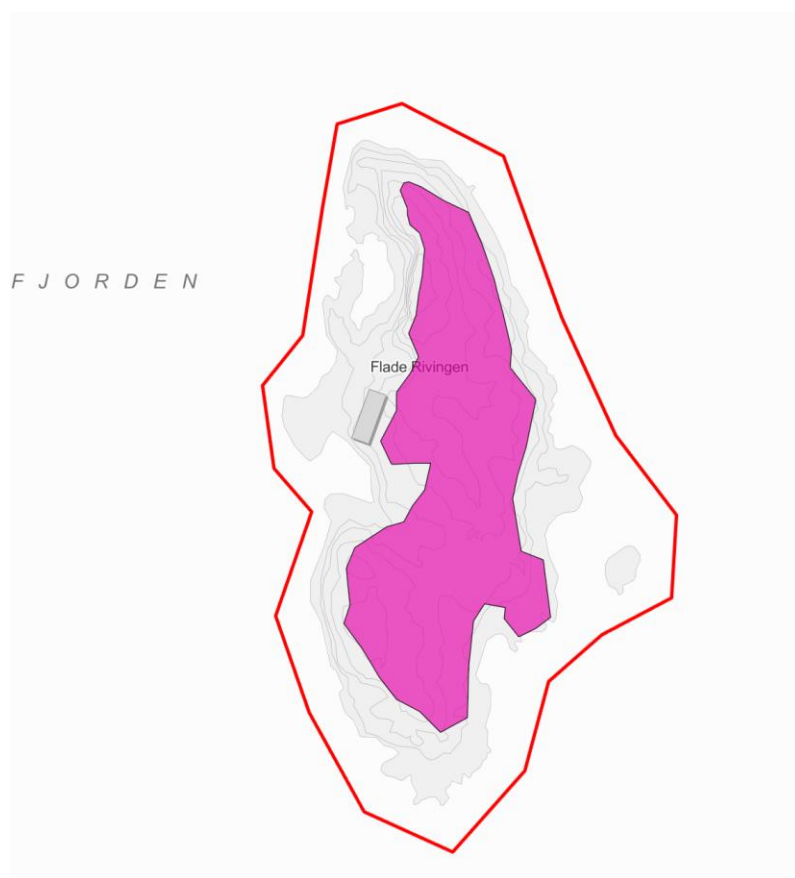
Nye kartlegginger

Det ble i mai 2025 kartfestet én ny naturtypelokaliteter på land da området ble kartlagt etter Miljødirektoratets instruks [1], denne er under registrering i Miljødirektoratets database og vil bli godkjent høsten 2025.

Tabell 2 - Oversikt over nye naturtypelokaliteter på land kartlagt i 2024 etter NiN-metodikken.

Naturtype	Areal	Lokalitetskvalitet	Kartlagt dato	Naturbase-ID
Naturbeitemark	3 500 m ²	Svært høy	07.05.2025	NINFP2510193466

Den nye naturtypelokaliteten overlapper i høy grad med den tidligere DN13-lokaliteten, men den nyere inkluderer ikke tidligere steinuttak i vest, og heller ikke nederste del av fjæresonen. Da det er den semi-naturlige naturtypen som dominerer, vil den være gjeldene her. Instruksen for kartlegging har gjennomgått store endringer de siste årene, derav forskjellig kategori. Den er definert av funn av spesielle arter; her blodstorkenebb, tiriltunge, smalkjempe, blåklokke, finnskjegg, rundbelg og prestekrage. Øya har ikke innslag av artene som er habitatsspesifikke for «Åpen grunnlendt kalkrik mark», ei heller for «Nakent tørkeutsatt kalkberg», som er de eneste andre aktuelle naturtypene fra Miljødirektoratets gjeldende NiN-instruks.

Figur 2 - Naturtype på land øst i planområdet etter ny kartlegging i 2025. Naturbeitemarka er vist i rosa.

Verneområder

Det er ingen verneområder innenfor prosjektets ytre avgrensing, men lokalt i nærheten av planområdet ligger følgende verneområder på land:

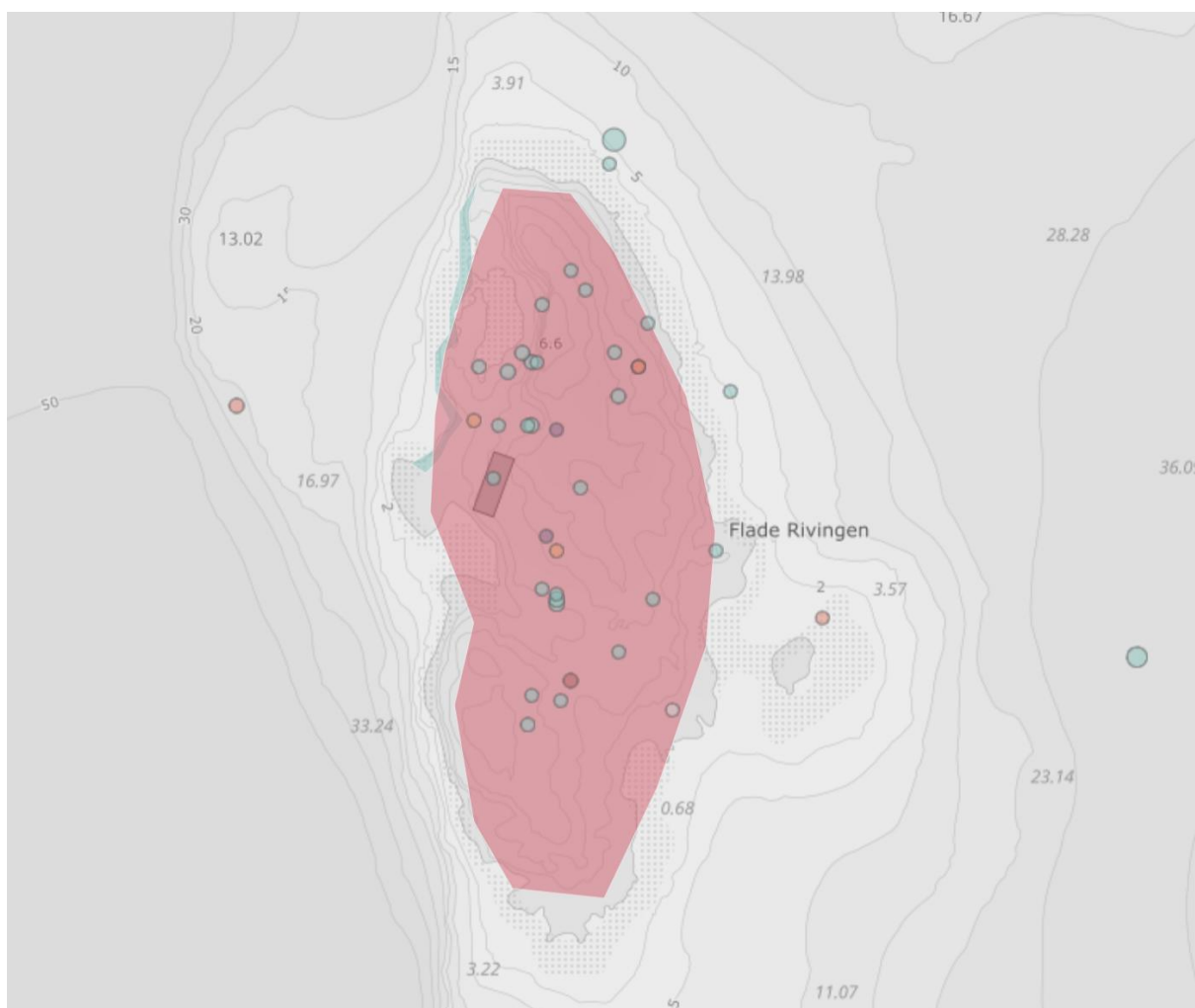
- Store Måholmen naturreservat (ca 2000 m sør)

Grunnet prosjektområdets beliggenhet og utforming er det ikke sannsynlig at dette verneområdet berøres når gjeldene forskrifter og lovverk for anleggsgjennomføring følges.

Arter

Rødlistede arter

Det er etter 1970 registrert rundt 11 forekomster av rødlistede arter i planområdet (Figur 3).

Figur 3 – Rødlistede, fremmede og vanlig forekommende arter i planområdet

Tabell 3 – Relevante arter innen området (svært gamle og unøyaktige registreringer filtrert bort)

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori
prikkstarr	<i>Carex punctata</i>	Nær truet (NT)
hettemåke	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	Kritisk truet (CR)
ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	Sterkt truet (EN)
tjeld	<i>Haematopus ostralegus</i>	Nær truet (NT)
ærfugl	<i>Somateria mollissima</i>	Sårbar (VU)
fiskemåke	<i>Larus canus</i>	Sårbar (VU)

Fugl

Det ble under feltarbeidet påvist hekking av hvitkinngås, fiskemåke og ærfugl.

Disse fuglene lå på reir, da med egg eller små kyllinger, i søndre del av øya. Noen fugler på næringssøk ble også sett. Blant dem grønnfink og tjeld, samt observert avføring fra grågås som hadde beitet på øya. Det ble ellers sett noen sjøfugl på skjærene nær holmen (svartbakpar og storskarv).

Alle artene hekket i sørøstre del av planområdet, og det ble ikke gjort forsøk på å telle antall egg for å ikke forstyrre fuglene som lå på reir. Det anbefales å ikke *tilrettelegge* for omfattende ferdsel på denne siden av øya i perioden hvor fuglene er sårbare, anslagsvis 1.april - 1.august, men hensynsfull ferdsel i begrenset omfang er akseptabelt. Man bør unngå beitedyr på hele øya i et normalår fra 10. mai til 25. juni for å unngå at beitedyra ødelegger egg eller nyklekte kyllinger. Dette tidsrommet er ikke absolutt og bør vurderes alt etter hvor sen eller tidlig våren kommer det aktuelle året.

Figur 4 - Gråmåke

Figur 5 - Hvitkinngås

Marine alger og gytefelt for torsk

Det ble gjort en vurdering av de eksisterende data for marine makroalger fra tidligere undersøkelser som ble utført av ekspertise fra Agder naturmuseum. Artene som her er registrert (blæretang, sagtang, grisetang, vanlig rekeklo, havsalat, tarmgrønske, krasing, krusflik, tvebendel) er vanlig forekommende arter i regionen. Det ble i tillegg observert forekomster av martaum og fremmedartene japansk drivtang og pollpryd, som er arter som er godt etablert langs kysten gjennom de siste tiårene.. Det ble også observert store mengder «lurv» (filamentøse alger), noe som er sammenfallende med tilstanden i store deler av norskekysten i år. Det ble ikke observert ålegressforekomster som må tas hensyn til i nærheten av øya. Kunnskapsgrunnlaget for marine alger ansees som tilfredstillende og godt undersøkt i dette området.

Spesifikt om den fremmede algearten japansk drivtang

Japansk drivtang (*Sargassum muticum*) er en invasiv brunalge som er godt etablert i Sør-Norge og også i skjærgården ved Grimstad, med tidlige registreringer fra blant annet Håøya, Sømsholmen og Fevik før år 2000. Historisk så kom arten antakeligvis til Europa med import av stillehavsøsters og ble først funnet flytende i Norge i 1984, deretter fastsittende på Sørlandskysten fra 1988. I Norge er arten vurdert til kategorien «*Svært høy risiko*» på Artsdatabankens «Fremmedartslista 2023», fordi den har stort invasjonspotensial og økologisk effekt (fortrenger naturlige arter). Den er en stor, forgreinet alge i som vokser raskt, har flyteblærer som effektivt sprer fragmenter med strøm og båttrafikk, og danner tette bestander som endrer lys og habitat for andre arter—en kombinasjon som gir høy spredningsfare i skjærgårder med mange havner og

sund som i Grimstad. (kilde: artsdatabanken.no). Arten har et flerårig festeorgan med ettårige, luftblærebærende sidegreiner som felles hver sensommer/høst og driver avgårde med havstrømmene. Arten er selvbefruktende og sidegreinene, som på fellingstidspunktet ofte bærer formeringsstrukturer med modne kjønnsceller, gir arten stor egenspredningsevne.

Disse artene (japansk drivtang og pollpryd) trenger ikke tas hensyn til med tanke på spredning i dette området, da begge har godt etablerte og tallrike forekomster i gruntvannsområdene langs hele det aktuelle kystområdet. Erfaringer fra europa viser at arten er nær sagt umulig å fjerne når den først har etablert seg. Arbeidet i prosjektet har ingen mulighet til å påvirke verken mengden av forekomster eller utbredelsen ved nyspredning i lokalområdet eller regionalt. Artene regnes som etablert og urealistisk å få utryddet og begrenset i særlig grad, da de er tilstede i stort antall i tilnærmet alle gruntvannsområder på sørlandskysten og spres med havstrømmene.

Groosefjordens tilstand og funksjon som gyte-/oppvekstområde

Groosefjorden er forøvrig definert som en vannforekomst av typen «oksygenfattig fjord» med moderat økologisk tilstand og dårlig fysisk-kjemisk tilstand. Det ligger et regionalt viktig gytefelt for kysttorsk rundt Flade Rivingen, og for å ta hensyn til disse viktige verdiene bør man unngå arbeid i sjøen nær gytefelt i gyte- og larveperioden, fra 1. januar til 15. juni. Den mest sårbare perioden i denne regionen antas å være rundt januar til mars, men kan variere fra år til år. (Dette er vurdert i samarbeid med marinbiolog Ann-Elin Synnes, som har doktorgrad på kysttorsk fra Havforskningsinstituttet/UiA). Mindre tiltak på gruntområdene ved land (fundamentering etc.) vurderes til å ha ubetydelig påvirkning, og vil kunne gjennomføres dersom man unngår månedene januar-mars. Det gjøres oppmerksom på at utfylling og mudring i strandsonen vil kreve en egen søknad til Statsforvalter, med vanlig behandlingstid på et par-tre måneder.

Tiltaksbeskrivelse og forholdet til naturmangfold

(Deler av teksten er hentet fra tiltakshavers beskrivelse av den konkrete planen)

Tiltaket vil gjøre at det kommer ny aktivitet til på nord-vestre del av øya. Tiltak og bebyggelse vil være begrenset og næringsutøvelsen kan også begrenses til en mindre del av øya og sjøområdet utenfor. En stor del av øya vil da bli liggende som opprinnelig uten tiltak og for naturlig utnyttelse som før.

Enkel tilrettelegging for allmenheten kan bestå i opprettelse av en liten brygge og plattinger, men det bør ikke anlegges stier eller overnattingsplasser for å unngå skade på naturtypelokaliteten og fuglelivet. Tidspunktene for hekkefuglenes mest sårbare tid er angitt i kapitlene ovenfor.

Det vil bli lagt ledning for vann- og avløp i sjøområdet fra Holviga til næringsområdet på Flade Rivingen. Dersom dette blir gjennomført på en skånsom måte og til riktig årstid, vil det være mulig å få en god gjennomføring uten uheldige og varige konsekvenser for

naturmiljøet. Viktige forhold her er marine grunnforhold på landsiden, inkludert mulige ålegressenger der. Ved Flade Rivingen ble det ikke observert ålegress i det aktuelle området, og det ble heller ikke observert egnede substrat ved bruk av undervannskikkert.

Planens virkning på naturmangfold

(Deler av teksten er hentet fra tiltakshavers beskrivelse av den konkrete planen)

Realisering av plan vil endre bruk av planområdet. Først gjennom grunnarbeider og senere bygging. Senere også ved endret bruksmønster dersom det tilrettelegges for ferdsel i friluftslivsformål. Når det gjelder tida for tiltaksarbeidet så forventes denne gjennomført mest mulig under ett i løpet av kortere tid og i tidsperioden der naturmangfold påvirket minst, noe som også kan styres aktivt gjennom byggesaksbehandling. Ved tiltak så nær sjø vil det i mange tilfeller være aktuelt å benytte moduler i byggingen slik at denne skjer raskt.

Ny varig situasjon vil innebære større aktivitet, men denne vil være begrenset til transport til og fra næringsområdet der det vil foregå relativt stille næringsutøvelse. Slik at virkning på naturmangfold i utgangspunktet blir liten. Næringsutøvelsen er ellers sjørettet, og virkningen av slike etableringer og tilført aktivitet kan også bli positiv - spesielt for sjøfugl som kan bruke fiskeavfall som mat.

Med tanke på naturmangfold og skjøtsel gjennom beiting så kan tidspunkt for beitetid settes til etter 30. juni slik at det oppnås større grad av blomstring og frøsetting før et sterkere beitetrykk. Rettighetshaver vil da gjennom aktiv forvaltning kunne bidra til at naturmangfoldet på øya styrkes. Det anbefales sterkt å unngå overbeiting slik som man ser mange andre steder på småholmer på kysten, og heller være føre var med tanke på å slippe et fåtall dyr på beite. Jordsmonnet er tynt, og rekrutteringen av ny vegetasjon vil gå saktere enn i fuktigere områder på landsiden med tykt jordsmonn.

Utbygging vil føre til økt besøk, og det vil da være positivt for naturmangfold at opphold og ferdsel i noen grad kan styres til tjenlige steder og om nødvendig også til tjenlige tider.

Ferdsel og skjøtsel kan styres til spesielle traseer og/eller områder/tidsrom av hensyn til natur for å unngå forstyrrelser eller for stor belastning (slitasje og beitetrykk).

Tilretteleggingstiltak for fugl kan utføres i hele planområdet. Dette for å understøtte- og ivareta natur og oppnå en tjenlig forvaltning for naturmangfold på øya. Ved å sette opp skilt med f.eks. «Hekkende sjøfugl – ingen ferdsel bak skiltet» kan man også unngå ferdsel i hekkeområdet.

Fremføring av enkle PE-ledninger for vann- og avløp i sjøområdet fra Holviga til næringsområdet Flade Rivingen, må utføres utenfor gytesesong og eventuelle og vil da ikke påvirke natur- eller naturmangfold negativt.

Referanser

- [1] Miljødirektoratet, «Kartleggingsinstruks - Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2,» Miljødirektoratet, 2024.
- [2] Artsdatabanken, «Artskart,» 2024. [Internett]. Available: <https://artskart.artsdatabanken.no/>. [Funnet 05 Oktober 2024].
- [3] Direktoratet for naturforvaltning, «Kartlegging av naturtyper - Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13,» 2007.
- [4] Artsdatabanken, «Norsk rødliste for arter 2021,» 2021. [Internett]. Available: <http://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>. [Funnet 10 Oktober 2024].
- [5] Artsdatabanken, «Norsk rødliste for naturtyper 2018,» 2018. [Internett]. [Funnet 10 Oktober 2024].
- [6] Miljødirektoratet, «Naturbase,» 2024. [Internett]. [Funnet 10 Oktober 2024].